

Предавач:

др Јелена Пилиповић, доцент

Античка драма I

Први семестар

3 ЕСП бода

Време одржавања: уторак, 11.30-13 часова

Место одржавања: сала 128

Циљ предмета

Циљ предмета је да слушаоце упуту у основне одлике дијалошког погледа на свет, који нам је завештала култура класичне Атине низом својих тековина, међу којима су најзначајније трагедија и комедија, као у елементе продорног сагледавања људске психе којим

Исход предмета

Исход предмета је да омогући увид у основне књижевне (поетске и метапоетске, структуралне и симболичке) одлике античке драме, али и у њене естетске, контемплативне, филозофске и ауторефлексивне вредности, захваљујући којима има фундаменталну вредност за самопоимање модерног човека.

Садржај предмета

Предавања ће покушати да осветле како трагедију и комедију као књижевноисторијске и књижевнотеоријске облике, тако и културалне феномене трагичног и комичног, у мери у којој је то могуће на основним студијама. Стога ће у уводном делу курса знатна пажња бити посвећена култу Диониса, литургијској природи драме, семантици Диониса и Аполона на нивоу компаративне митологије, архетипа, као и Ничеовим конструктима *дионизијског* и *аполинијског* и њиховом рефлексу у деконструкционистичкој мисли. Како би био могућ делотворан и непосредан херменеутички сусрет са текстовима самим, најпре ће бити уведени појмови ентузијазма и екстазе, а потом опште црте формалне и симболичке структура атичке трагедије. Труд ка спознавању дела Есхила (*Оковани Прометеј*, *Орестија*) и Софокла (*Електра*, *Антигона*, *Цар Едип*, *Едип на Колону*) одвијаће се кроз анализу конкретних аспеката драмског текста - фабуле, трагичких јунака, хорских сегмената, али и кроз разумевање низа комплексних концепата на којима почива трагичко дело – као што су кривица, хибрис, хамартија, хамартема, патос, катарза, емпатија... Завршетак курса биће посвећен апоријама које атичка трагедија собом поставља, међу којима су теодицеја, антрополошки песимизам, слобода воље, однос индивидуалног, колективног и универзалног

Оквирни план часова:

1. Култ Диониса, симболичка вредност Диониса и Аполона, појмови ентузијазма, екстазе
2. Култно-религиозна природа драме
3. Настанак трагедије
4. Есхил - основне одлике
5. *Оковани Прометеј*
6. *Орестија* - структура
7. *Орестија* – анализа *Агамемнона*
8. *Орестија* – анализа *Хоефора* и *Еуменида*
9. Софокле - основне одлике
10. *Антигона*
11. *Цар Едип* – структурална анализа
12. *Цар Едип* и питање самоспознаје у атичкој трагедији
13. *Едип на Колону*
14. *Електра*
15. Идејна димензија софокловске трагедије

Оцењивање: активност на часу - 10%, учешће у херменеутичким вежбама на часу – 20%, усмени испит - 70%.

Испитна питања

Античка драма I

- Есхил, *Оковани Прометеј* - Лик Прометеја: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Оковани Прометеј* - Лик Ијо: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Оковани Прометеј* - "Зевс": текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Оковани Прометеј* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Есхил, *Агамемнон* - Лик Клитемнестре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Агамемнон* - Лик Агамемнона: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Агамемнон* - Лик Касандре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Агамемнон* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Есхил, *Хоефоре* - Лик Електре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Хоефоре* - Лик Ореста: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*

- Есхил, *Хоефоре* - Лик Клитемнестре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Хоефоре* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Есхил, *Еумениде* - Лик Ореста: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Еумениде* - Колективни лик Еринија: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Еумениде* - Лик Аполона: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Есхил, *Еумениде* - Лик Питије: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Есхил, *Еумениде* - Лик Атене: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Есхил, *Еумениде* - Ареопаг: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Софокле, *Електра* - Лик Електре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Електра* - Лик Ореста: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Електра* - Лик Клитемнестре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Антигона* - Лик Антигоне: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Антигона* - Лик Креонта: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Антигона* - Лик Хемона: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Антигона* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Софокле, *Цар Едип* - Лик Едипа: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Цар Едип* - Лик Тиресије: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Цар Едип* - Лик Јокасте: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Цар Едип* - Лик Креонта: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Цар Едип* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Софокле, *Цар Едип* - Пророчиште у Делфима: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст

Античка драма I и II – обједињени списак литературе

Обавезна примарна литература:

Есхил - *Оковани Прометеј, Орестија*
Софокле - *Антигона, Цар Едип, Електра, Едип на Колону,*
Еурипид - *Алkestида, Хиполит, Медеја, Електра, Ифигенија у Аулиди, Баханткиње*
Аристофан - *Жабе, Облаци, Птице, Лисистрата*
Плаут и Теренције - по једна комедија по избору

Обавезна секундарна литература:

Теорија трагедије, прир. Зоран Стојановић, Нолит, Београд, 1984.
Албин Лески *Грчка трагедија*
Албин Лески, *Повијест грчке књижевности*, стр. 228-302, 339-409, 413-446
Д. Срејовић / А. Цермановић-Кузмановић, *Речник грчке и римске митологије*
Фридрих Ниче, *Рођење трагедије из духа музике*

Препоручена примарна литература:

Есхил - *Персијанци, Седморица против Тебе, Хикетиде*
Софокле - *Ајант, Трахињанке, Филоктет*
Еурипид - *Тројанке, Хекаба, Орест, Херакле, Феничанке, Ифигенија на Тауриди, Хелена*
Аристофан - све остале комедије
Херодот, *Историја*, књ. 7-9
Тукидид, *Историја Пелопонеског рата*
Платон, *Одбрана Сократова, Критон, Федон, Тимај, Филеб, Држава, Закони*
Аристотел, *Никомахова етика, Политика, О души*
Теофраст, *Карактери*

Препоручена секундарна литература:

Ж.-П. Вернан, *Порекло грчке мисли*
Вернан / Видал-Наке, *Мит и трагедија у античкој Грчкој*
Аница Савић-Ребац, *Античка естетика и наука о књижевности*
Мари Делкур, *Делфско пророчиште*
Фридрих Ниче, *Списи о грчкој књижевности и филозофији*
Мирча Елијаде, *Свето и профано*
О.М. Фрејденберг, *Мит и античка књижевност*
Јан Кот, *Једење богова*
Владета Јанковић, *Насмејана животиња*
Гордан Маричић, *Сатирска драма*
J. de Romilly, *Time in Greek Tragedy*
Tragedy and the Tragic - Greek Theatre and Beyond, ed. by M.S. Silk, Oxford, 1998.
Charles Segal, *Tragedy and Civilization - an interpretation of Sophocles*, 1981.
Oedipus. Myth and Drama, ed. by Kallich, MacLeich, Schoenbohm, New York, 1968.
The Cambridge Companion to Greek Tragedy
The Oxford Classical Dictionnary

Античка драма II

први семестар
3 ЕСП бода

Време одржавања: уторак, 11.30-13 часова
Место одржавања: сала 128

Циљ предмета

Циљ курса је да слушаоце упуту у основне одлике дијалогског погледа на свет, који нам је завештала култура класичне Атине низом својих тековина, међу којима су најзначајније трагедија и комедија, као у елементе продорног сагледавања људске психе којим

Исход предмета

Исход предмета је да омогући увид у основне књижевне (поетске и метапоетске, структуралне и симболичке) одлике античке драме, али и у њене естетске, контемплативне, филозофске и ауторефлексивне вредности, захваљујући којима има фундаменталну вредност за самопоимање модерног човека.

Садржај предмета

Предавања ће започети испитивањем особености Еурипидове трагедије. Делу последњег трагедиографа приступиће се пратећи трансформацију теолошких и антрополошких концепција и трансформацију самог трагичког феномена, која из тога неминовно проистиче, а огледа се у новом виду хибриса, хамартије, кривице. Нова контемплативност трагедије налаже осврт на савремене филозофске токове. Упоредо, пак, текст тражи и осветљавање неких сегмената историјско-културолошког контекста атичке драме, кроз Тукидидове, пресократске и Платонове текстове. Полазници ће бити упознати са основним правцима у анализи трагичног феномена - ритуалистичким, антропоструктуралистичким, психоаналитичким, деконструкционистичким, као и са низом модерних теорија трагедије, потеклих од мислилаца међу којима су најзначајнији Шелинг, Хегел, Шопенхауер, Ниче, Мареј, Рикер, Сигал, Вернан. Њихова актуализација у анализи текста. Последња област коју ће курс покушати да испита представља појам комичног, уз теоријски осврт на феномен смећа, превасходно кроз идеје развијене у делима Платона, Бергсона и Бахтин. Испитавање особености старе атичке комедије чини увод у анализу Аристофанових дела. Посебна пажња биће посвећена особеној комичкој форми, парабази, као и односу комичког текста према полису, према филозофији. Кроз детаљну интерпретацију *Жаба* биће испитана идеја о комедији као метатрагедији. Римска палијата и нови вид филантропија завршавају тематски основ курса.

Оквирни план часова:

1. Еурипид - основне одлике
2. *Хиполит*
3. *Медеја*
4. *Ифигенија у Аулиди*
5. *Алкестида*
6. *Баханткиње*
7. Настанак комедије
8. Стара атичка комедија - основне одлике
9. Аристофан, *Жабе*
10. *Облаци*
11. *Птице*
12. Нова атичка комедија – основне одлике
13. Римска комедија - Плаут
14. Римска комедија - Теренције
15. Теоријски осврт - појмови трагичног и комичног

Оцењивање: активност на часу - 10%, учешће у херменеутичким вежбама на часу – 20%, усмени испит - 70%.

Испитна питања

Античка драма II

- Софокле, *Едип на Колону* - Лик Едипа: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Едип на Колону* - Ликови Антигоне и Исмене: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Едип на Колону* - Лик Тезеја: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Софокле, *Едип на Колону* - Лик Полиника: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Алкестида* - Лик Алкестиде: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Алкестида* - Лик Адмета: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Алкестида* - Лик Херакла: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Алкестида* - Лик Херакла: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Медеја* - Лик Медеје: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*

- Еурипид, *Медеја* - Лик Јасона: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Медеја* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Хиполит* - Лик Хиполита: текст, поетски, књижевнотеоријски, идејни и култно-религијски контекст
- Еурипид, *Хиполит* - Лик Федре: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Хиполит* - Лик Тесеја: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Хиполит* - Епифаније: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст
- Еурипид, *Ифигенија у Аулиди* - Лик Ифигеније: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Ифигенија у Аулиди* - Лик Агамемнона: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Ифигенија у Аулиди* - Ликови Менелаја и Ахилеја: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Баханткиње* - Лик Диониса: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, култно-религијски контекст
- Еурипид, *Баханткиње* - Лик Пентеја: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Баханткиње* - Ликови Тиресије и Кадма: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, аргументи *pro et contra*
- Еурипид, *Баханткиње* - Лик Агаве: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, култно-религијски контекст
- Еурипид, *Баханткиње* - Хор: текст, поетски контекст, књижевнотеоријски контекст, идејни контекст, култно-религијски контекст
- Еурипидови "мали ликови"
- Еурипид, *Баханткиње* - Феномен Дионис
- Лик Електре у делима три трагедиографа
- Deus ex machina
- Софокле, *Едип на Колону* - трагично и сакрално
- Настанак старе атичке комедије
- *Лисистрата* и "женско питање"
- *Лисистрата* и полисни аспект старе атичке комедије
- Агон у Аристофановим комедијама
- Парабаза у Аристофановим комедијама
- Пародија у Аристофановим комедијама
- *Птице* и полисни аспект старе атичке комедије
- *Птице* и контемплативни аспект старе атичке комедије
- *Птице* и култно-религијски аспект старе атичке комедије
- *Облаци* и полисни аспект старе атичке комедије
- *Облаци* и контемплативни аспект старе атичке комедије
- *Облаци* - однос поезије и филозофије

- Аристофаново схватање *телоса* поезије
- *Жабе* - комедија као метатрагедија
- *Жабе* - функционализација поезије
- Појам човека у новој атичкој комедији

Античка драма I и II –обједињени списак литературе

Обавезна примарна литература:

Есхил - *Оковани Прометеј, Орестија*
 Софокле - *Антигона, Цар Едип, Електра, Едип на Колону,*
 Еурипид - *Алkestида, Хиполит, Медеја, Електра, Ифигенија у Аулиди, Баханткиње*
 Аристофан - *Жабе, Облаци, Птице, Лисистрата*
 Плаут и Теренције - по једна комедија по избору

Обавезна секундарна литература:

Теорија трагедије, прир. Зоран Стојановић, Нолит, Београд, 1984.
 Албин Лески *Грчка трагедија*
 Албин Лески, *Повијест грчке књижевности*, стр. 228-302, 339-409, 413-446
 Д. Срејовић / А. Цермановић-Кузмановић, *Речник грчке и римске митологије*
 Фридрих Ниче, *Рођење трагедије из духа музике*

Препоручена примарна литература:

Есхил - *Персијанци, Седморица против Тебе, Хикетиде*
 Софокле - *Ајант, Трахињанке, Филоктет*
 Еурипид - *Тројанке, Хекаба, Орест, Херакле, Феничанке, Ифигенија на Тауриди, Хелена*
 Аристофан - све остале комедије
 Херодот, *Историја*, књ. 7-9
 Тукидид, *Историја Пелопонеског рата*
 Платон, *Одбрана Сократова, Критон, Федон, Тимај, Филеб, Држава, Закони*
 Аристотел, *Никомахова етика, Политика, О души*
 Теофраст, *Карактери*

Препоручена секундарна литература:

Ж.-П. Вернан, *Порекло грчке мисли*
 Вернан / Видал-Наке, *Мит и трагедија у античкој Грчкој*
 Аница Савић-Ребац, *Античка естетика и наука о књижевности*
 Мари Делкур, *Делфско пророчиште*
 Фридрих Ниче, *Списи о грчкој књижевности и филозофији*
 Мирча Елијаде, *Свето и профано*
 О.М. Фрејденберг, *Мит и античка књижевност*
 Јан Кот, *Ледење богова*
 Владета Јанковић, *Насмејана животиња*
 Гордан Маричић, *Сатирска драма*
 J. de Romilly, *Time in Greek Tragedy*

Tragedy and the Tragic - Greek Theatre and Beyond, ed. by M.S. Silk, Oxford, 1998.

Charles Segal, *Tragedy and Civilization - an interpretation of Sophocles*, 1981.

Oedipus. Myth and Drama, ed. by Kallich, MacLeich, Schoenbohm, New York, 1968.

The Cambridge Companion to Greek Tragedy

The Oxford Classical Dictionnary
